

MUHALEFET ŐERHİ

1/837 esas Numaralı ‘‘Sanayinin Geliştirilmesi Ve Üretim Desteklenmesi Hakkında Bazı Kanun Ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’’ na ilişkin muhalefet Őerhimiz aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarız.

Adem GEVERİ
Van Milletvekili

USUL AÇISINDAN DEĞERLENDİRMELER

Komisionumuzda görüştüğümüz 1/837 esas numaralı “Sanayinin Geliştirilmesi Ve Üretim Desteklenmesi Hakkında Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” Teklifi; esas itibariyle bir isme sahip olmasına karşı içeriğinde barındırdığı farklı konular ile birlikte son dakika eklentileriyle bir torba yasası olma özelliğine sahiptir. Yasama literatürüne AKP döneminde giren ve AKP’nin 15 yıllık iktidarı döneminde yasama ciddiyetini ayaklar altına alan, bütün düzenlemeleri yangından mal kaçırma usulü ile adeta yasal düzenlemeleri bir yağmaya dönüştüren bir usul olan bir torba yasası teklifi şeklindedir.

Zeytincilik, Mera gibi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının temel konuları olan ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu’nda ele alınması gereken konular Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi Ve Teknoloji Komisyonu’nda ele alınması AKP iktidarının yönetim anlayışında tezadı göstermektedir.

Söz konusu tasarı ekolojiyi ve emeği öncül almayan bir düzenlemedir. Ülkemizdeki ekolojik dengenin sağlanması açısından zeytincilik ile birlikte mera ve merada hayvancılık üzerine inşa edilmiş yapı da yaşadığımız coğrafyada ekolojik dengeyi sağlayıcı bir unsurdur. Söz konusu yasa ile zeytinlik ve mera alanlarının sanayi tesislerine açılması ile bu iki denge unsur tahrip edilerek ekolojik dünyamızda ilerde telafisi mümkün olmayan sonuçlar ortaya çıkaracaktır.

Aynı şekilde söz konusu tasarı ile işletmelerin pazar günlerinde çalışmasının önünü açarak işveren üzerindeki mali yük kaldırılmak istenirken, işçilerin emek sömürüsü derinleşecektir. Oysa hafta sonu çalışmak isteyen belediyeden çalışma ruhsatı alma ve belediyelere ödenen harç zorunluluğu nedeniyle; işverenleri, işçileri keyfi şekilde hafta sonu çalıştırmak konusunda kısmen de olsa bir sınırlama sağlamaktadır. Yine Öğretim görevlilerinin sözleşmelerinin her yıl birer defa uzatılmak 75 yaşına kadar uzatılması da emek sömürünü kolaylaştıran bir yapılaşmaya kapı aramaktadır.

AKP yönetimi Sur, Cizre, Nusaybin ve Şırnak’taki şehirleri tahrip edilmesinden sonra şimdi ise zeytinlikler ile birlikte mera, yaylak ve kışlak alanlarını sanayileşme/sermayenin kullanımına açarak yeni bir doğanın tahrip edilme hazırlığı yapmaktadır. AKP, gerekli gördüğü durumlarda Kürt halkının demografik ve ekonomik yapısına müdahale etmek adına sürekli olarak farklı

yolları denemektedir. Terör bahanesiyle Kürtlerin yaşadığı şehirleri tahrip ederek Kürtlerin demografik yapısını değiştirmek ve Kürtlerin haklı mücadelesinde yorgun düşürmek için Sur, Cizre, Nusaybin ve Şırnak'ı yıkıntılar arasında bıraktıktan sonra şimdi de meraları sanayi alanlarına açarak Kürtlerin ekonomik yapısına müdahale etmek amacıyla Kürtlerin temel yaşam kaynağı olan hayvancılığın bitirilmesi yeni bir kapı aralamaktadır. Tıpkı zeytinliklerde olduğu gibi meraların da sanayiye açılmış olması söz konusu alanların demografik yapısına müdahale edebilmek ve gerekli durumlar bölgenin yapısını değiştirme imkânı elde edilmek istenmektedir. Meraları ıslah edilip bölgenin hayvancılık alanında gelişmesini sağlamak yerine meraların bu şekilde sanayi açılması ileride bölge de hayvancılığın bitmesi gibi telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğuracaktır.

AKP, YÖK'ü 'YOK' edeceğiz ve üniversiteleri özerkleştireceğiz sloganıyla iktidara geldikten ve YÖK'ün yönetimini devir aldıktan sonra sürekli olarak üniversitelerin var olan özerkliğin ortadan kaldırmak ve üniversiteleri YÖK'e bağımlı hale getirmek adına adımlar atmaya devam etmektedir. Son olarak farklı üniversiteleri YÖK eliyle belli bir alanda uzmanlaşmaya zorlaması üniversitelerinin özerkliğine dair önemli bir göstergedir. Bununla birlikte söz konusu bu kanun tasarısı ile 65 yaşını doldurup yaş haddinden emekli olan Öğretim üyelerinin görev sürelerini birer yıllık süre için sözleşme ile atanmaları zaten tartışmalı olan Öğretim görevlilerin bağımsız olarak bilim üretmelerini tamamıyla tartışmalı hale getirecektir. Çünkü sözleşmesini uzatmak isteyen Öğretim görevlisi, evrensel bilim kural ve kriterler yerine sözleşmesini uzatacak olan Rektör'ün kural ve kriterlerine göre çalışmalarını sürdürecektir.

AKP hükümeti attığı her adımda halk yerine kendi etrafında kümelenmiş olarak zengin ahaliyi düşünerek adımını atmaktadır. Toplumun önemli bir kesimin kesilen TRT payının elektriğini sadece en çok tüketen kesim olan sanayi sicil belgesine sahip sanayi işletmelerden kaldırılıyor olması toplumsal eşitliğe aykırı olduğu gibi güçlünün daha güçlü olması yoksulun ise cebindeki küçük karıntılarının alınmaya devam edilmesi anlamı taşımaktadır. Bu nedenle yıllardır haksız bir şekilde herkesten kesilen TRT katkı payının yalnızca sanayicilerden kesilmesi yerine bütünüyle kaldırılması gerekmektedir.

Son olarak ÇED raporu ile ilgili bir iki husus ilave edilebilir mi?

Maddelere Dair Değerlendirmeler

MADDE 1-

Hafta tatili kanunu yürürlükten kaldırılıyor. Mevcut düzenlemede, Sanayi işletmelerinin her yıl hafta tatili günlerinde çalışabilmek için belediyelerden, hafta sonu çalışma ruhsatı almaları zorunludur. Tasarının gerekçesinde, bu zaruretin sanayici açısından ek mali yük getirdiği ifade edilmektedir. Oysaki hafta sonu çalıştırmak için belediyeden çalışma ruhsatı alma ve belediyelere ödenen harç; işverenleri, işçileri keyfi şekilde hafta sonu çalıştırmak konusunda kısmen de olsa bir sınırlama sağlamaktadır. Dolayısıyla işverenlerin işçileri keyfi çalıştırmasının, emek sömürüsünün kısmen önüne geçmektedir. Tasarıdaki bu düzenlemeyle, işveren üzerindeki mali yk kaldırılmak istenirken, işçilerin emek sömürüsü derinleşecektir. Bu nedenle bu düzenlemenin işçiler aleyhine değiştirilmesi durumu kabul edilemez olup, madde metinden çıkarılmalıdır.

MADDE 2-

Tasarıdaki zeytinlik sahalarına dair Hükümetin niyetini en somut şekilde teşhir eden düzenleme bu maddede yer almaktadır. Düzenlemeye göre; *“alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla”* zeytinlik sahalarında yatırım yapılmasına Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından izin verilebileceği ve bu yetkinin Valiliklere devredilebileceği öngörülmüştür. Her ne kadar muhalefetin yoğun baskısıyla “konut, konaklama tesisi, turistik tesis hariç” ibaresi eklenmiş olsa da bu hüküm açıkça zeytinlik sahalarının talan edilmesine ve bu zenginliğimizin yok olmasına doğrudan sebebiyet verecektir. Zira Hükümetin “yatırım yapılsın da, nereden ve nasıl oluyorsa olsun” yaklaşımı yüzünden 15 yıllık süreçte; tarihi, kültürel, doğal miraslar oldukça zarar görmüş ve geleceğe aktarabileceğimiz zenginliklerimiz yok olmaya yüz tutmuştur. Siyasal iktidarın bu yaklaşımını; Kuzey Ormanları’ndan, Yeşil Yol’dan, Yırca Zeytinliklerinden ve 4. Yılını geride bıraktığımız Gezi Parkı’ndan müşahit etmiş bulunmaktayız. Tasarının ilk halindeki 4. Madde Sanayi komisyonunda çok sert tartışılmış ve

kamuoyundaki genel hassasiyetin de etkisiyle, Hükümet zeytinlik sahalarının, “konut ve turistik amaçla” kullanılmayacağına dair bir hüküm maddeye eklemiştir. Ancak bu hüküm, zeytinlik alanlarının sanayi bölgeleri için talan edilmesinin hiçbir şekilde önüne geçmeyecektir. İktidar zeytinlik alanlarıyla ilgili toplumdaki büyük tepkiyi soğutmak için kamuoyuna “uzlaş” adı altında böylesi küçük bir hüküm koyarak tepkinin soğuyacağını hesap etmiştir. Oysaki zeytinlik alanlarıyla ilgili hassasiyet bütün ülkenin hassasiyetidir ve Türkiye’de binlerce hektar çorak arazi sanayi bölgesi için düşünülmüyor iken, ülkemizin en büyük zenginliklerinden biri olan, hepimizin çocuklarının geleceği olan zeytinliklerin iktidar tarafından talan etme anlayışı kabul edilemez bir durumdur. Dolayısıyla, bu madde ile sözüm ona yapılan değişiklik ile iktidar “zeytinlikler ranta açılmayacak” iddiasını kimseye yutturamaz. Bu madde kesin bir biçimde tasarıdan çıkarılmalıdır.

Tasarı’nın ilk halinde üstelik kurulması öngörülen Kurul’un “kamu yararı” iddiası ile zeytinlik alanlarını yatırıma açabileceği ifade edilmiştir. Açıkça sormak gerekir ki; zeytinlik alanlarının sanayi bölgesine dönüştürülmesinde nasıl bir kamu yararı olabilir? Kamu yararı kavramının kendisi zaten sadece içinde bulunduğumuz gün için değil, belli ilkeler doğrultusunda geleceğe de tesir edecek bir toplumsal faydaya tekabül eder. Dolayısıyla ülkemizin en büyük zenginliklerinden biri olan zeytinlik alanlarının yatırım adı altında talan edilmesinin toplumsal faydasının olması mümkün değildir. Bu duruma teknik açıdan yaklaşırsak; Tariş Zeytin Ve Zeytinyağı Birliği’nin sunduğu verilere göre; üretim açısından verimi yüksek çok yıllık ağaçların yok edilerek yerine yapılacak yeni dikimlerin üretim açığını karşılaması beklenmemelidir. Yeni dikimlerde verime yatma en az 3 yıl normal bir verim düzeyi için ise 20 yıl süre geçmesi anlamına gelmektedir. Meydana gelecek üretimsel zararın telafisi çok uzun yıllar alacak belki de geri dönülemez sonuçlara yol açacaktır. Bu uygulama ile gerek kamu, gerekse de özel yatırımlar ile gelişmekte olan ülkemiz zeytin ve zeytinyağı üretimi olumsuz yönde etkilenecek ve 450 bin ton üretim ile Dünya ikinciliği hedefinin tutturulması yolunda büyük bir darbe alınacaktır. Buna ek olarak; sağlık faydalarının bilinirliğinin artması ile son dönemde tüketimi artmakta olan zeytinyağının imajı zeytinlik alanların yakınında yapılacak madencilik ve benzeri çevresel zararları olan faaliyetler nedeni ile olumsuz etkilenecek ve tüketimin azalması halinde ise toplum sağlığı zarar görecektir. Yani hem iktidarın 15 yıllık pratiklerinden, hem de teknik açıdan ifade edecek olursak; Kurul’un kamu yararı kavramı adı altında zeytinlik alanlarının yatırıma açılmasının kamuya, yani topluma, geleceğimize bırakın fayda sağlamayı, tersine büyük bir felaket getireceği açıktır.

Bu meseleye üretim ve istihdam açısından bakacak olursak; ülkemizde yaklaşık 500.000 üretici aile geçimini tümüyle zeytincilikten sağlamakta ve 1.200.000 tarım işçisi zeytincilik dolayısıyla iş olanağı bulmaktadır. Zeytin ve zeytinyağı sektörü bütün olarak düşünüldüğünde, 10 milyon yurttaşımız geçimini bu sektörden sağlamaktadır. İlgili maddelerin yürürlüğe girmesi ile özellikle kırsal bölgelerin istihdamına önemli katkı sağlayan zeytincilik zarar görecektir ve işsizlik, açlık daha da artacaktır.

Önemle vurgulamak gerekir ki; zeytinlik sahalarına dair yapılmak istenen benzer düzenlemeler defalarca gündeme gelmiş, hatta 6 kez Meclise getirilerek reddedilen değişiklikler ile Zeytincilik Yönetmeliğinde yapılmak istenen değişiklikler, Danıştay tarafından hukuka aykırı olduğu ifade edilerek iptal edilmiştir. Buna rağmen Hükümet herkesin karşı çıktığı bu düzenlemeleri yeniden yasalaştırma çabasına girmiştir. Zeytinlik Sahalarının bugüne kadar olduğu gibi yasa ile korunması esastır. Gücünü yasadan almayan bir koruma anlayışının Kurul kurularak sağlanması mümkün olmayacaktır. Bu nedenle “Zeytincilik Sahaları Koruma Kurulu” na ilişkin düzenlemenin kaldırılması, bunun yerine yasa metnine koruyucu objektif hükümlerin konulması yararlı olacaktır.

Sonuç olarak, bu madde 'de açıkça niyetin talan olduğu anlaşılan ve önceki maddelerle desteklenen zeytinlik sahalarıyla ilgili bu düzenlemelerin derhal, katî suretle tasarıdan çıkarılması gerekmektedir

MADDE 9-

Organize sanayi, serbest, endüstri, teknoloji geliştirme bölgeleri ve sanayi sitelerinde arsa tahsisine yönelik sözleşmeler ve taahhütnameler damga vergisi istisnası kapsamına alınmıyor. Bu kapsamda kamunun yaşayacağı gelir kaybı bakanlıkça ölçülebilmiş değildir. Yatırım maliyetlerin düşürülmesi gerekçe olarak sunulmuştur. AKP'nin genel olarak getirdiği yasa tasarılarında bu tür maddelere sık sık rastlamaktayız. Sermaye yanlısı bu düzenlemeler artık AKP'nin bir kimliği niteliğine bürünmüştür. Toplam yatırım maliyetlerine baktığımızda tek başına girişimciler için damga vergisi çok küçük bir maliyet unsurudur. Ancak kamu için gelir kalemlerinden biridir ve önem arz etmektedir. En son 15 Temmuz darbe girişiminin yapıldığı gün kabul edilen 6728 sayılı kanun ile 10'un üzerinde maddede damga vergisinden istisna tutulan kâğıt sermaye lehine olarak hayata geçmiştir. İktidara yakın bir yazarın “16 Temmuz akşamı Demokrasi Mitingleri'nin yapıldığı her meydanda millet vardı; 17 Temmuz ve sonrasında lüks arabalarıyla müteahhitler geldiler, ikbal arayışındaki bürokratlar geldiler, kamufle olmaya çalışan soysuz Fetullahçılar geldiler. Meydanlarda millete yer kalmadı.” tespiti

AKP'nin düzenlemelerinde de hayat bulmaktadır. İktidarın yasa tasarılarında da sermaye sahiplerinin taleplerinden dolayı millete yer verilmemektedir. Sermaye sahiplerine verilen hakların bedeli de 15 Temmuzda olduğu gibi millete yani halka ödetilmektedir. Bu kadar değişikliğin hayata geçmiş olmasına rağmen halen yeni gelen tasarılar da bu istisnaların gündeme geliyor olması iktidar partisinin artık sermaye örgütlerinin bir şubesi olarak çalıştığının göstergesidir. AKP'nin getirdiği tasarılar da artık halk lehine bir değişiklik neredeyse gözlenmemektedir.

MADDE 10-

Organize sanayi, serbest, endüstri, teknoloji geliştirme bölgeleri ve sanayi sitelerinde arsaların üzerine inşa edilen binalar ve bunların devir tescil işlemleri harç istisnası kapsamına alınıyor. AKP'nin sermaye lehine gerçekleştirdiği karşılıksız peşkeşlerden biridir. 10. maddede belirtilen itirazlar bu madde için de geçerlidir.

MADDE 11-

Organize sanayi, serbest, endüstri, teknoloji geliştirme bölgeleri ve sanayi sitelerinde yer alan binalar emlak vergisi muafiyeti kapsamına alınıyor. Emlak vergilerinin önemli bir kalem oluşturduğu yerel idareler bu gelirden yoksun kalacaktır. AKP'nin sermaye lehine gerçekleştirdiği karşılıksız peşkeşlerden biridir. 10. maddede belirtilen itirazlar bu madde için de geçerlidir.

Organize sanayi, serbest, endüstri, teknoloji geliştirme bölgeleri ve sanayi sitelerinde yer alan binalar emlak vergisi muafiyeti kapsamına alınıyor. Emlak vergilerinin önemli bir kalem oluşturduğu yerel idareler bu gelirden yoksun kalacaktır. AKP'nin sermaye lehine gerçekleştirdiği karşılıksız peşkeşlerden biridir. 10. maddede belirtilen itirazlar bu madde için de geçerlidir.

MADDE 12-

Tasarının 1. Maddesindeki Hafta tatilinin kaldırılmasına binaen 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 58 inci maddesindeki "Hafta tatili" ibaresinin yürürlükten kaldırılması

öngörülmüştür. 1. Maddede ifade ettiğimiz gibi, işveren üzerindeki mali yük kaldırılmak istenirken, bu madde ile işçilerin emek sömürsü derinleşecektir. Bu nedenle bu düzenlemenin işçiler aleyhine değiştirilmesi düzenlemesi madde metinden çıkarılmalıdır.

MADDE 13:

Madde ile YÖK'e yükseköğretim kurumlarının ihtisaslaşmasına yönelik çalışmalar yapmak ve bu konuda karar verme görevi de verilmektedir. Üniversitelerin özerk kurumlardır. Özerklik en genel anlamda kendini yönetme hakkıdır. Üniversitelerin evrensel bilgi üretmesi, gelişime katkı sunması, kendi kimlik ve kültürünü oluşturabilmesi için özerklik vazgeçilmez bir statüdür. Üniversite özerkliği mali, akademik ve yönetsel olmak üzere üç boyutu bulunmaktadır. Yani üniversite kendi mali kaynaklarını kullanabilmesi, kendi organları tarafından yönetsel kararlar alabilmesi ve üniversitenin bir bileşeni olan bilim insanlarının problem olarak gördüğü sorunsalı hiçbir baskı ve yönlendirme altında kalmadan istediği gibi çalışabilmesi gerekmektedir. Maalesef Türkiye'de her ne kadar üniversitelerin özerk olduğu ifade edilse de fiili olarak bu durum sadece kurumsal yapı ile sınırlı tutulmakta ve çoğu zaman ise sıklıkla kullanılan bir ifadenin ötesine bile geçememektedir. YÖK aracılığı ile siyasal iktidarlar üniversiteleri istediği gibi kontrol etmiş, üniversite özerkliğinin vazgeçilmez unsurları olan mali, akademik ve yönetsel süreçlere müdahalelerde bulunulmuştur. AKP döneminde bu politika iyice kurumsallaşmıştır. Son olarak OHAL kapsamında çıkartılan 676 sayılı KHK ile rektörlerin doğrudan cumhurbaşkanı tarafından atanması ile bu müdahale en üst noktaya ulaşmıştır. AKP temel hak ve özgürlüklerin önündeki tüm vesayeti kaldıracağını söyleyerek iktidar olurken bugün gelinen noktadan 1980 Askeri darbesinin en önemli vesayet kurumu olan YÖK ile mücadele etmek bir yana bu düzenleme örneğinde görüldüğü üzere yetkilerini daha da artırmıştır. Üniversitelerin belli alanlarda ihtisaslaşmasına sadece üniversitelerin kendi organları ve bileşenleri karar verebilir. Bu akademik ve yönetsel özerkliğin temel bir parçasıdır. YÖK bu noktada sadece üniversitelere katkı sağlayan, desteleyen bir rol üstlenebilmelidir. Maalesef bu madde ile YÖK doğrudan bu konuda karar veren bir mekanizma olarak işe koşuluyor. YÖK'ün üniversiteler üzerindeki her geçen gün artan müdahaleciliğine yeni bir boyut kazandırılıyor. İsteddiği üniversiteyi sen bu konuda ihtisaslaştıracak. Örneğin Bingöl Üniversitesi; tarım ve havza bazlı kalkınma alanında ihtisaslaşmasına yönelik politikalara ağırlık verirken üniversitesindeki sanat ve sosyal bilim alanlarının gelişimlerinin önünü tıkanmaktadır. Üniversitelerin Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşması programı hali hazırda doğrudan Cumhurbaşkanının yönlendirmesi ile 2006'da

başlamış ve 2015 yılında 5 pilot üniversitenin belirlenmesi ile yeni bir boyut kazanmıştı. Anlaşılan o ki bu ihtisaslaşma programı genişletilerek devam edilecek. Bu program üniversite özerkliğine ve bilginin bütünlüğü ilkelerine aykırıdır. İhtisaslaşma programı dışında kalacak tüm bölümlerin geleceğini tehdit eden bir düzenlemedir.

MADDE 14:

Bu madde ile öğretim üyelerinin emeklilik yaşı olan 67'den sonra 75 yaşına kadar yükseköğretim kurumunun teklifi ve yükseköğretim kurulunun onayı ile birer yıllık süre ile uzatılması öngörülmüyor. Bu madde ile 67 yaşına kadar onlarca yıl öğretim üyesi olarak emek harcamış kişiler yeniden bir makullük denetimine tabi tutulması yeni bir tahakküm anlamına gelmektedir. Bilim insanlarının 75 yaşına kadar çalışma hakkı tanınmalı ve 67 yaşından sonra hangi yıl emekli olacakları akademisyenin kendisine bırakılmalıdır. Bu her şeyden önce emeğe, deneyime, çalışma hakkına saygı gereğidir. Siyasal iktidarın tek kriterinin kendisine biat olduğu bilinmektedir. Barış İçin Akademisyenler başta olmak üzere bugüne kadar 4811 akademisyenin doğrudan ihraç edilmesi bu durumun en somut örneğidir.

MADDE 15:

Tasarının bu maddesi organize sanayi bölgelerinde kurulacak meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrenciler için söz konusu kurumlara aktarılmak üzere eğitim ödeneği verilmesi hedeflenmektedir. AKP hükümetleri boyunca mesleki teknik eğitim alanında yapılan değişikliklerin, her fırsatta öncelikli olarak sermayenin çıkarlarını gözetir şekilde olması en belirgin özellik haline gelmiştir. “Meslek Lisesi Memleket Meselesi” sloganlarıyla gerçekleştirilmeye çalışılan üretimde etkili olacak kalifiye işgücünü yetiştirmek yerine piyasanın, işverenin beklentilerini karşılamak olmuştur. Staj adı altında işletmelerde öğrenci emeği sömürülmüş, ucuz iş gücü olarak görülmüştür. Meslek okulları, hakim üretim ilişkilerinin ve bu ilişkilerin yarattığı sömürü düzeninin yeniden üretilmesine aracılık etmiştir. Bu yasada mesleki eğitime ilişkin planlanan düzenlemeler bu sömürü ilişkisinin daha da derinleşmesine neden olacaktır. Sadece yoksul emekçi kesimlerin çocuklarının tercih ettiği bir alan haline gelmiş olan mesleki eğitim artık onlar için ayrıca tamamen zorunlu hale gelmektedir. Eğitim sistemi kafa/kol emeği ayırımına dayanan toplumsal yapıyı inşa etme görevine devam etmektedir. Toplumsal iş bölümüne dayalı bu sistemde farklı toplumsal kesimlerden gelen öğrenciler de ayrıştırılmakta, emekçilerin çocukları kendilerine biçilen rolü gerçekleştirecek program ve müfredatta eğitim görmektedir. Hükümetin bu değişiklikteki temel

savı ara eleman ihtiyacını gidermeye dönük düzenleme olarak lanse edilmektedir. Düzenlemeye sadece meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilere ödenecek eğitim desteği olarak bakmamak gerekmektedir. Mesleki eğitimi bir bütün olarak ele alıp değerlendirmek gerekmektedir. Mesleki eğitime bir bütün olarak değerlendirildiği zaman Türkiye’de ara eleman ihtiyacı sorunu olmadığı, temel sorunun genç işsizliği, istihdam sorunu olduğu görülmektedir. Son on yıl içerisinde yani 2006-2016 yılları arasında Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğrenci sayısı 3.765.697. Bu sayı neredeyse genel ortaöğretim alanından mezun olan öğrenci sayısı eşit. Hükümetin ara eleman ihtiyacı adı altında ağırlıklı olarak yoksul halk çocuklarını gönderdiği yaklaşık 4 milyon mesleki ve teknik eğitim ortaöğretim alanlarından mezun olan bu öğrencilerin kaçını kendi alanlarında istihdam edilebilmiş durumdadır? Hükümetin ilk cevablaması gereken soru budur. Bu mezunların büyük bir bölümü işsizlik uğraşmakta ya da kendi alanları dışında çalışmak zorunda kalmaktadır. Bilinçli eğitim politikaları ile sosyoekonomik bakımdan dezavantajlı konumda olan yurttaşların çocuklarını ağırlıklı olarak mesleki eğitime yönlendirilmiştir. Bu eğitimi alan öğrenciler 2011 yılına kadar süren katsayı mağduriyeti ve mesleki eğitim programlarının sadece akademik başarıyı ölçen sınavlara uygun olmamasından kaynaklı olarak ilgi ve yetenekleri doğrultusunda istedikleri üniversite ve bölümü kazanamamakta ya da çok azı bu şansını bulabilmektedir. Bu öğrencilere üniversite değil meslek yüksekokulları ile kol emeği dayatılmaktadır. Bu yasa ile meslek yüksekokullarının sanayi bölgelerine yönlendirilmesi ile hali hazırda üniversite yaşamını sınırlı bir şekilde teneffüs eden dezavantajlı konumdaki öğrencilerin tümünden bu atmosferden koparılarak sanayilerde öğrenci adı altında birer çalışana dönüştürüleceklerdir. Hükümetin iddia ettiği üzere kalifiye elemanı 13-14 yaşında çocukların mesleği eğitime yönlendirilmesi ve devamında sanayi bölgelerinde kurulmuş meslek yüksekokullarına yönlendirilmesi ile çözülmeyecektir. Öğrenciyi sosyoekonomik olarak ayırıştırıp ve buna göre kafa ve kol emeği üreteceksin şeklinde bölümlere ayıran bir eğitim politikasının nitelik üretmeyeceği aşıkardır. Bu sorununu büyük oranda çözen gelişmiş ülkelerde mesleki eğitime yönlendirme yaşı gittikçe yükselmekte ve bireyin isteği doğrultusunda başka bir alana yönelmesinin önü açık bırakılmaktadır. Türkiye’de Sabancı üniversitesinde bölümsüz üniversite uygulaması söz konusudur. Yapılan bilimsel araştırmalar kalite ve niteliğin bireyin kendisini tam olarak keşfetmesi, ilgi ve isteklerinin farkına varması ve hangi alanda üretime katkı sunacağına kendi kararları ile alması sonucu oluştuğunu, bu anlamda yönlendirme yerine 20’li yaşlara kadar genel ve bütüncül eğitimin verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Ancak ülkemizde mesleki eğitime yönlendirme yaşı özellikle 4+4+4 ile iyice düşmüştür. Aynı zamanda bir tercihte bulunan öğrencinin zaman içerisinde

başka tercihlere yönelmesini sağlayacak bütün kapılar da kapatılmıştır. İlgi ve yetenekleri henüz kesin olarak belirmemiş, gelişmemiş olana öğrenciler çok erken yaşta tek bir alana yönlendirilmektedir. Gelişimleri tek bir alana kanalize edilerek, öğrenci bütün gün aynı işi yapmakta, aynı cıvatayı sıkmakta, aynı kolu kaldırıp indirmektedir. Ayrıca bugün devam eden bir uygulama olarak denetimlerin doğru dürüst yapılmadığı işyerlerinde stajyer veya tamamlayıcı eğitimini alan öğrenciler eşya taşıma, temizlik yapma gibi işler yaptırılmaktadır. Söz konusu tasarı bu sorunu derinleştirecektir. Böylelikle öğrencinin bütün bireysel gelişimine, yetkinleşmesine, öznellesmesine, özgürleşmesine ket vurulacaktır. Eğitim tüm vatandaşlar için eşit bir hak olma niteliğini yitirecektir. Mesleki eğitimde yönlendirmeden, okulu sanayinin bir parçası haline getiren düzenlemelerden bir an önce vaz geçilmelidir. Sanayi kendi olanakları ile kendi personelini iş yerinde yetiştirme eğitimlerine ağırlık verebilir. Ama bu öğrenci değil yetişkin bir çalışan olmalıdır. Hükümet bu konuda örgün eğitimi sanayinin bir parçası haline getiren politikaları terk etmeli, hayat boyu öğrenme kapsamında kadrolu ve güvenceli istihdam edilmiş işçilerin iş yerinde yetiştirilmesi konusunda sanayiye yaygın eğitim kapsamında destek verecek politikalar geliştirmelidir.

MADDE 16- Tasarının bu maddesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) kapsamında görevlendirilecek tezli yüksek lisans ve doktora programlarındaki öğrencilere daha fazla miktarda burs verilebilmesi düzenlenmektedir. Her ne kadar olumlu bir düzenleme olarak gözükse de burada kritik edilmesi gereken konu öğrencilere verilen burs değil BAP'lardır. Üniversitelerin neoliberal politikalar doğrultusunda piyasalaştırılması ve ticarileştirilmesinin en önemli uygulamalarından biri bilgi üretiminin BAP'lar aracılığı ile standartlaştırılması ve üniversite özel işbirliğinin yaygınlaştırılması gelmektedir. 2002'de yapılan yasal düzenleme ile "Tamamlandığında sonuçları ile alanında bilime evrensel veya ulusal ölçülerde katkı yapması, ülkenin teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkı sağlaması beklenen bilimsel içerikli, yükseköğretim kurumu içi ve/veya dışı, ulusal ve/veya uluslararası kurum ya da kuruluşların katılımlarıyla da yapılabilecek projelerdir" şeklinde tanımlanarak ve üniversitelerde bilimsel üretimde çok ciddi nitelik farkı yaratacağı savunularak hayata geçirilen bu uygulama üzerinden 15 yılda iddia edilen farkın ve niteliğin binde birini bile yaratamadığı ortadadır. Neoliberal eğitim politikalarının önemli bir adımı olarak hayata geçirilen BAP'lar bilim insanlarının hangi bilgiyi nasıl, hangi amaçla, kimin için, hangi standartlarda üretmeleri gerektiğini belirlemeye dönüktür. Bilim insanın özgür iradesi ile doğa, toplum ve insan yararına bilim, felsefe ve sanat yapan karakterini aşındırmaktadır. BAP'lar kısaca üniversitede hangi

araştırmaların yapılıp hangilerinin yapılamayacağına dair belirli politikaların “bilimsel destek” adı altında şekillendirilmesidir. AKP iktidarı döneminde;

- Bilim piyasa ve sermayenin hizmetinde araçsallaştırılmaktadır. Bilim, toplumsal kalkınma ve ortak yararın değil, sanayinin ve tekniğin, yani sermayenin bir üretim girdisi olarak düşünölmektedir.
- Bilimsel bilgi metaya dönüştürölmekte ve piyasaya sürölmektedir. Böylece, bilginin kamusal/toplumsal niteliği yok edilmekte, bilgi bireysel/firnasal/girişimsel bir meta haline getirilmektedir.
- Üniversite temel işlevlerinden biri olan bilimsel, eleştirel ve yaratıcı düşünme ve eylem becerisine sahip, kendisini, toplumu, doğayı en üst düzeyde kavrayabilen, sahip olduğu bilgiyi bunların yararına kullanabilecek genel anlamda donanımlı bireyler yetiştirmek yerine dorudan sermayenin ihtiyaç duyduğu belli bir alanla sınırlı meta dolaşım ve üretim süreçlerinde iş göreceklemanlar yetiştirmek üzere odaklanmaktadır.
- Yükseköğretimdeki eğitim faaliyetleri kârlılık, verimlilik, bireysel fayda/getiri, performans, etkinlik gibi ölçütler çerçevesinde yeniden tanımlanmaktadır.
- Öğrenciler örtölü politikalar ile sınıfsal, bölgesel ve cinsiyetlerine göre ayrıştırılmaktadır. Yükseköğretim giderek artan ve görünür olmaya başlayan bir şekilde paralı hale getirilmektedir.

Yukarıda AKP'nin yükseköğretime dair neoliberal eğitim politikalarını arttırmak mümkündür. BAP'lar neoliberal eğitim politikalarının önemli bir parçasıdır. Bu anlamda lisansüstü öğrencilere burs verilmesinin sadece BAP'lar ile sınırlı olması kabul edilebilir bir uygulama değildir. Bu anlamda lisansüstü eğitim gören tüm öğrencilere burs verilmesi gerekmektedir.

MADDE 18- EK MADDE 32- Madde ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa Ek Madde ihdas edilerek Teknoloji Ofislerinin kurulması amaçlanmaktadır. Maddede Yükseköğretim kurumlarının AR-GE ve yenilikçilikle ilgili olarak kamu ve özel sektörle işbirliği yaparak sermaye şirketi statüsünde teknoloji ofisleri kurabilmesinin önü açılıyor. Ofislerin yürütecekleri faaliyetler 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerinden muaf tutuluyor. Tasarının bir önceki maddesinde de ifade edildiği üzere AKP iktidarının yükseköğretime neoliberal eğitim politikaları temelinde hızla dönüştürmeye devam etmektedir. Üniversiteyi piyasanın gereksinimleri doğrultusunda “sanayileşme” hedefi adı altında bilgiyi metalaştırmakta ve üniversiteyi ticarileştirmektedir. Üniversiteyi bilimsel üretim mekânları

olmaktan uzaklaştırmakta bir şirkete dönüştürmektedir. Bu süreçte de öğretim elemanlarını bilim insanı değil şirketlerin hizmetinde kalifiye birer elemana dönüştürmektedir. Üniversitelerin, bilimin piyasalaştırılması ve bilginin metalaştırılması süreci günümüzde Bologna Süreci olarak adlandırılan bir standartlaştırma projesi ile bir arada yürütülmektedir. Bologna Süreci günümüzde üniversitelerin dünyayı dönüştürme yönündeki misyonunu aşındırıldığı bunun yerine piyasa koşullarına ve küresel ekonominin şekillendiği arz ve talebe uygun yeni bir misyon yüklediği ifade edilebilir. Sunuş biçimi ne olursa olsun “özgürleşme” ve “insanlaşma” olanaklarını geliştirme amacı gütmeyen Bologna süreci, “bilgiye dayalı toplum”, “istihdam edilebilirlik”, “hareketlilik”, “yaşam boyu öğrenme”, “kalite güvencesi” gibi söylemlerle ortaya konulan ve özünde küresel ekonominin gereksinimlerini ifade eden, esnek istihdama uygun emek gücü yaratma projesidir. Bu süreçte piyasaya katma değer üreten fen ve teknoloji bölümlerinin geliştirilmesi bir hükümet politikası olarak karşımıza çıkarken piyasaya çok daha az katma değer üreten beşeri ve sosyal bilim alanlarının daraltılmakta veya kapatılmaktadır. Bu süreçte, bilim üretme potansiyelinin teknoloji üretmeye bağımlı kılınmasıyla birlikte gerek mali, gerekse akademik özgürlüklerin piyasa süreçlerine terk edilmiş olması, performans yönetim sistemleri aracılığıyla akademik üretimin nicelleştirilerek değerlendirilmesi, üniversite çalışanlarının ve akademisyenlerin şirketlerin ucuz işgücüne indirgenmesi gibi olgular da bu süreçlerle iç içe yürütülmektedir. “Bilimsel, teknolojik ve ekonomik yönden ilerleme sağlamak amacıyla üniversitelerin mevcut olanakları ile sanayinin mevcut olanaklarının birleştirilmesiyle yapılan sistemli çalışmalar bütünü” olarak tanımlanan “üniversite-sanayi işbirliği”, özellikle işbirliğinin sanayiye olan katkıları üzerinden, “teknoloji, eleman ve donanımın üniversitelerden temini, kaynakların etkin kullanımı, kalite, verimlilik, rekabet gücü ve kârlılık artışı” gibi faydalar dile getirilerek övülmektedir. Bu uygulamayı savunanlar bilimsel araştırmanın uygulamalı yapılması, eğitim-öğretimde verim artışı, üniversiteye ve öğretim elemanlarına ek gelir, mezunlara iş bulma kolaylığı, üniversitelere toplumsal görev ve sorumluluklarını yerine getirme olanağı sağlamak gibi liberal savlar ileri sürmektedirler. Fakat kâğıt üzerinde eşit gibi görünen bu katkı sağlama sürecinin, daha ziyade sanayi lehine ve üniversite aleyhine gerçekleştiğini söylemek zor olmayacaktır. İşbirliği projeleri ile sermayenin şekillendirdiği üniversiteler, özgün ve toplumsal fikirlerle yaşamaktan uzak, çabuk tüketilebilen fikirler fabrikasına dönüşmekte; üniversitenin temel işlevlerinden olan eğitim ve araştırma birbirinden ayrılmakta; bilimin evrensel ilkelerinden kopuş, piyasanın kısa vadeli çıkarlarına olan ilgide artış gerçekleşmektedir. Hali hazırda 2001’de yasalaştırılan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri kanunu ile birçok üniversitede bu madde ile kurulmak istenen Teknoloji Ofislerine benzer mahiyette TEKNO KENTLER bulunmaktadır. Üniversiteyi

sanayinin bir parçası haline getirmeyi amaçlayan bu uygulamanın yıllardır verdiği sonuç ortadadır. Bugün aynı akıl ve amaç ile kurulması amaçlanan Teknoloji Ofislerinin de farklı sonuçlar vermeyeceği gibi hali hazırda hükümetin amacının farklı bir sonucu ulaşmak değil üniversiteyi tam olarak şirket kurallarına göre işleyen birer kuruma dönüştürmek olduğu aşikardır. İstihdama katkı yapılacağı iddia edilen Teknokentlerde küresel ve ulusal ölçekte büyük firmalar bulunabilmesine karşılık; ağırlıklı spin-of ve start-up tabir edilen küçük, KOBİ ölçeğinde firmalar faaliyet göstermektedir. Bu tarz küçük ölçekli firmalarda çalışan personel sayısı oldukça az olup, çalışanların işte kalma süreleri düşüktür. Yarı zamanlı olarak Teknokentlerde çalışan öğretim elemanlarının akademik çalışmaları ile üniversitelerin yürüttükleri tez çalışmalarının iç içe geçtiği ve özellikle akademik olanı aksatma yönünde etki yaptığı ifade edilmektedir. Lisansüstü öğrencileri teknokentlerde kadrosuz ve güvencesiz olarak çalıştırılmaktadır. Teknokentlerde üretilen bilginin toplum yararının çok düşük olduğu ifade edilmektedir. Kamusal yararı yüksek bir fikrin ya da bilginin işlenmesi ve ürünleştirilmesi konusunda devlet desteği yetersiz kalmakta ve araştırmacılar küresel ya da ulusal çapta büyük sermaye grupları ile bağlantıya geçmek zorunda kalmakta buda söz konusu bilginin veya fikrin doğrudan metaşmasına ve gerçek sahibine kamusal bir hizmet olarak ulaşmasını engellemektedir. Sanayinin katma değeri yüksek ürün üretmesi desteklenebilir. Fakat üniversiteyi şirketleştiren, bilimsel bilgiyi metalaştıran, bilim insanını sermayenin iş gücüne dönüştüren her türlü uygulama bilim ve toplum yararına değildir.

MADDE 18- EK MADDE 33- Madde ile altı yıl çalışan öğretim üyelerine yurtiçinde ve yurtdışında alanıyla ilgili AR-GE niteliğinde çalışmak üzere bir yıl süreyle ücretli izin verilmesi öngörülmektedir. Olumlu sayılabilecek bir düzenleme olmak ile birlikte neden altı yıl görev şartı arandığı soru işareti oluşturmaktadır. Ayrıca birçok araştırmacının uzun erimli olduğu göz önüne alındığında bir yılın yeterli bir süre olmadığı bir artı bir şekilde iki yıla kadar izin verilebilmesi gerekmektedir. Bu maddede kritik ifade ise bu iznin AR-GE niteliğindeki çalışmalar ile sınırlı tutulmuş olmasıdır. Bilim insanı insan, toplum ve doğa yararına bilgi üretmek amacıyla yürüttüğü tüm çalışmalarda bu izni kullanabilmelidir.

MADDE 18- EK MADDE 34- Madde ile Üniversitelerin kadrolarının en fazla %5 i kadar sayıda doktorasını tamamlamış akademisyenleri sözleşmeli olarak üç yıl süre ile istihdam edebilmesi düzenleniyor. Madde gerekçesinde her ne kadar doktora sonrası araştırma bursu olarak ifade edilmiş olsa da özü itibari ile esnek ve güvencesiz istihdamı yaygınlaştırmayı amaçlayan bir düzenlemedir. İstihdamı söz konusu olan kişiler eğitim sistemi içerisinde kendi alanlarında yetişmiş en nitelikli bilim insanlarıdır. Bu kişilerin istihdamının kadrolu ve

güvenceli olması esas olmalıdır. Ayrıca yasada bu şekilde istihdam edilecek kişilere 40.000 gösterge üzerinden ücret ödenmesi ifade ediliyor ki bu 2017 memur aylık katsayısı göz önünde bulundurulduğunda 3.800-4.000 TL brüt ödemeye denk geliyor ki bu ücret hükümetin en üst düzeyde yetmişmiş yurtttaşlarını yoksulluk ve açlık sınırına mahkûm ettiğinin temel göstergesidir.

MADDE 18- EK MADDE 35- Madde ile yükseköğretim Kalite Güvence Sistemi ile de yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetleri ile idarî hizmetlerinin iç ve dış kalite güvencesi, akreditasyon süreçleri ve bağımsız dış değerlendirme kurumlarının yetkilendirilmesi süreçlerine ilişkin esaslar belirleniyor. Bu esası yerine getirmek amacıyla da yükseköğretim 13 üyeden oluşan Yükseköğretim Kalite Kurulu oluşturuluyor. Üniversitelere akreditasyon vermek ile görevlendirilmesi öngörülen böylesi bir kurulun gelirleri arasında **her türlü bağış ve yardımlar ve diğer gelirler** gibi iki her türlü suiistimale ve muğlaklığa açık iki ifade de sıralanıyor. Ve bu kurulun adı vakıf kendi özel üniversiteleri hiçbir etki, şaibe vb. etkisi altında kalmadan açık, şeffaf ve tarafsız olarak akredite etmesi bekleniyor. AKP döneminde yükseköğretimin Bologna sürecine paralel bir şekilde yükseköğretimin piyasaya içkin bir şekilde yeniden yapılandırılması sürecinde "kalite güvencesi" temel bir prensip olarak ele alınmakta ve bu kapsamda yasalaştırılmak istenmektedir. Her ne kadar olumlu bir ifade olarak lanse edilse de bu düzenleme yükseköğretim piyasanın işleyişinin bir parçası haline getirilmekte toplumsal ihtiyaçlar yok sayılmaktadır. Söz konusu kalite güvencesi topluma değil sanayiye verilen bir düzenlemedir. AKP iktidarları döneminde YÖK baskıcı ve otoriter bir tarzda üniversiteleri yönetmeye devam etmiş üniversitelerde çalışanlar ve öğrenciler için hiyerarşik ilişkiler sistemi derinleştirilmiştir. Eleştirel ve yaratıcı düşünce sınırlanmış, üniversiteler bilimsel araştırma ve eğitim amacından uzaklaştırılarak birer işletme gibi örgütlenmeye çalışılmıştır. Üniversite bileşenlerinin üniversite yönetimlerine katılımı arttırılmak yerine daha da sınırlandırılmış, üniversite bileşenleri zor ve yıldırma politikalarıyla baskı altına alınmış ve üniversitelerin, devletin ve sermayenin ideolojisi yönünde dönüştürülmesi hedeflenmiştir. Bu madde ile getirilmesi ön görülen kalite kurulu üniversitelerin içsel denetim mekanizmalarını aşındıran dışsal denetim mekanizmalarını dayatan bir uygulama olarak karşımızda durmaktadır. AKP iktidarı tarafında üniversitelere, denetim sisteminin bir parçası olarak kalite güvencesi, mesleki yeterlilikler ve dışsal denetim/akreditasyon gibi mekanizmalar bu kurul aracılığı ile zorunlu kılınmaktadır. Akreditasyon esas olarak somut ve süreli çıktıyı dışsal ajanslar yoluyla değerlendirme ve denetlemeyi içermektedir. Dışsal ajansların, üniversite ve birimlerini amaç ve görevlerinden en küçük işlerine kadar değerlendirmekle görevlendirilmesi ve üniversitenin tüm bilgi ve

etkinliklerini bu kuruluşa düzenli aralıklarla vermek zorunda olması bilimsel özgürlüğü ve kurumsal özerkliği toptan yok saymaktadır. Bilimsel özgürlüğün de kurumsal özerkliğin de temeli, üniversite bileşenlerinin (akademik topluluğun) öznesi olduğu bir üniversite modelidir. Üniversiteleri ve üniversite faaliyetleri değerlendirirken daha çok eşyaları, nesnelere nitelemek için kullanılan "kalite" kavramı yerine, insanı ve vasfı işaret eden "nitelik" kavrayışı benimsenmelidir. Üniversitenin niteliği öğrenciye, çalışanlarına ve topluma kazandırdığı değerlerle anılmalıdır. Bu değerler tek tipleştirici, standartlaştırıcı kriterlerle sayısallaştırılarak değil; akademik etik, sosyal yarar ve çok seslilik temelinde olumsal biçimde şekillenmelidir. Nitelikli eğitim, eleştirel düşünce ve yaratıcı araştırmanın yolu; standardizasyon ve akreditasyondan/dışsal denetimden değil, demokratik katılım ve kamusal denetimden geçmektedir. Etkinliklerin/işin en iyi denetim yolu; akademik topluluğun öğrencisi ve tüm çalışanlarıyla demokratik kurullar yoluyla değerlendirme ve denetimi; bilimsel özgürlüğü ve kurumsal özerkliği zedelemekten bunun kamu denetimiyle desteklenmesidir.

MADDE 18- EK MADDE 36- Madde ile yükseköğretim sisteminin kurgulanabilmesine; özellikle yeni programların açılma aşamasında ilgili bölge ve sektörün, üretim süreçleri dâhil iş dünyasının istihdam ihtiyacının göz önünde bulundurularak nitelikli istihdam ihtiyacının karşılanmasına katkı sağlanması gerekçesi ile Yükseköğretim Eğitim Programları Danışma Kurulu oluşturulması öngörülmüştür. Söz konusu madde gerekçesinde de açıkça ifade edildiği üzere bu kurulun temel amacı toplumsal ve kamusal ihtiyaçlara göre değil, iş dünyasının istihdam ihtiyacına göre eğitim programlarına müdahale süreçlerini içeren bir düzenlemedir. Bu kanunun genelinde üniversite özerkliğini daha da aşındıran, üniversite bileşenleri karar süreçlerinin dışına iten, toplumun değil sermayenin talepleri doğrultusunda politikaları esas alan düzenlemelerden biri olarak bu madde karşımızdadır. Üniversiteler sadece sanayiye iş gücü yetiştiren kurumlar değildir. Sanayinin bir parçası değildir. Üniversiteler insan, toplum ve doğaya yararına bilim, felsefe, sanat yapan, bunları öğreten ve yayan araştırma ve yükseköğrenim kurumlarıdır. Bu kurumlar akademik ve idari emekçilerden, öğrencilerden oluşan bir topluluktur. Bu topluluğun tekil ya da tümel hangi alanlarda çalışma yürüteceği, hangi programları açacağı, kontenjanını nasıl belirleyeceği bu kurulun tüm bileşenleri ile alacağı bir karardır. Bu temel ilke bilimsel özgürlüğün ve akademik özerkliğin vazgeçilmez bir unsurudur.

MADDE 18- EK MADDE 37- Madde ile Meslek Yüksekokulları Koordinasyon Kurulu kurulması öngörülmektedir. Bu kurulun kuruluş amacı olarak ta "meslek yüksekokulları ve programların açılmasına yönelik standartların belirlenmesi, mevcut programların geliştirilmesi, izlenmesi, mezunların istihdamı ile lisans tamamlama süreçlerine ilişkin görüş ve önerilerde

bulunmak” ifade edilmektedir. Bir önceki madde de açıkça ifade edildiği üzere Üniversitelerin akademik, mali ve yönetsel özerkliğini ortadan kaldıran, üniversite bileşenlerini karar süreçleri dışına iterek merkezi karar alma süreçlerini kurumsallaştıran bir düzenleme olarak karşımızda durmaktadır. Türkiye’de mesleki eğitim kapitalist toplumsal formasyon içerisinde ucuz ve disipline edilmiş emek gücünü yeniden üretimi gibi temel bir sorunsala sahipken bu düzenleme bu sorunsalı daha da derinlettirecektir. Mesleki eğitim söz konusu olduğunda AKP’nin ve belli kesimlerin ifade ettiği ara eleman ihtiyacı kavramını kullanmadan önce kimin ara eleman olacağı sorusu öne çıkmaktadır. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki mesleki eğitime çoğunluğu işçi sınıfı ya da ekonomik ve kültürel açıdan dezavantajlı konumda bulunan ailelere mensup erkek öğrenciler yöneltilmektedir. Buradan hareket ile denilebilir ki mesleki eğitim her şeyden önce öğrencileri sınıfsal ve kültürel olarak ayrıştırma görevi görmektedir. Mesleki eğitimin bir parçası olan meslek yüksekokulları da alt sosyoekonomik profile sahip toplumsal kesimlerden gelen öğrencilerin sınıfsal konumlarının devamını sağlamak üzere düşük statülü mesleki pozisyonlara yerleştirilmesi için kurumsallaşmış yapılardır. Mesleki eğitimin genel yapısı incelendiği zaman öğrencilerin itaatkâr işçi kimliğini inşa etmelerine elverişli bir ortam yaratıldığı görülmüştür. Bu yasa kapsamında organize sanayi bölgelerinde meslek yüksekokullarının açılmasının desteklenmesi ile bu kimliğin daha da pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 18- EK MADDE 38- Madde ile 1/1/2018 tarihinden itibaren Yükseköğretim kurumları araştırma görevlisi kadrolarına atamalar, 33 üncü maddede belirtilen usule uygun olarak 50 nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında yapılması düzenleniyor. Üniversitelerde esnek çalıştırma düzeneğinin en önemli adımı, özellikle akademik hiyerarşinin en altında yer alan, asistanların istihdamında atılmıştır. YÖK yasasında 33. maddede düzenlenen araştırma görevlisi istihdamı, özellikle 1990’lı yıllardan itibaren, güvencesiz ve süreli istihdamı mümkün kılan 50/d maddesi ile gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Söz konusu düzenleme üniversitede lisansüstü eğitim yapanların bir yıllık geçici, her yıl yenilenen sözleşmelerle lisansüstü eğitim süresince araştırma görevlisi olarak istihdam edilebileceğini öngörüyor. Türkiye üniversiteleri bu maddeye dayanarak üniversitelerde akademik ve idari işleri yerine getirebilecek, lisansüstü eğitim boyunca istihdam edilip iş güvencesi olmadığı için de kolaylıkla denetlenebilecek, iş güvencesi olmadığından işini kaybetme korkusuyla çatlak ses çıkarma ihtimali olmayan asistan istihdam etme yoluna hızlı bir biçimde başvurmaya başladılar. Asistan istihdamında bunlar yaşanırken doktora sonrası üniversitede kalanlar giderek daha zorlu ve daha güvencesiz atanma ve yükselme koşullarına katlanmak zorunda kaldılar. 50/d

maddesi ile araştırma görevlisi tanımını içeren 33a. maddesinden farklı olarak iş güvencesi tümüyle ortadan kaldırılarak “asistanlar” üniversitenin araştırma ve inceleme işlevlerinin bir parçası olmaktan çıkarılmak istenmektedir. Bu değişikliğin pratik sonucu araştırma görevlilerinin üniversitenin geleceği olduğu düşüncesinin tümüyle ortadan kalkması ve üniversitenin yarı akademik ve idari işlerini yerine getiren, geçici ara eleman olarak görülmeye başlanmasıdır. Kaldı ki bu yönlü bu yasa tasarısında çok sayıda yeni düzenleme söz konusudur. Kamu üniversitelerinde asistan alımını düzenleyen 50/d maddesi, üniversitede esnek ve geçici istihdamın bir laboratuvarı işlevi görmektedir. Üniversitede, uygulama ve laboratuvar derslerine girmek, sınav kâğıdı okumak, öğrenci danışmanlığı yapmak, ders ve sınav programlarını hazırlamak vb. akla gelen her türlü işi yapan asistanlar, lisansüstü eğitim sonrasında kapı önüne konulmakta, yaşamını üniversite dışında sürdürmeye ya da oluşturulmaya çalışılan akademik işgücü piyasasının belirsizlikleriyle boğuşmaya zorlanmaktadır. Geçici istihdam koşulları nedeniyle birçok asistan işten atılma ya da gelecekte daha güvenceli bir kadro ile işe alınmama korkusuyla pasif ve itaatkâr olmayı tercih etmektedir. Böylece, işgücü piyasasının yarattığı belirsizlik ve güvencesiz çalışmanın yaygınlaşması, güvenceli bir kadro elde etme ve sorunsuz bir şekilde yükselme umuduyla, otoriter bir piyasalaşma ile yozlaşan üniversitelere hâkim olan güç ilişkilerini gözlemleyen, akademik çalışmalarını ve ilişkilerini bu güç ilişkileri-ağları doğrultusunda seferber eden bir akademisyen tipolojisi yaratmaktadır. Araştırma görevlilerinin iş tanımlarındaki muğlaklıklar, çoğu zaman angaryaya maruz kalmaları ile sonuçlanmaktadır. Araştırma görevlileri aynı işi yapmalarına rağmen 33/a, 50/d, ÖYP gibi birbirinden farklı özlük haklarına sahip kadrolarda çalıştırılmaktadır. 50/d kadrosunda çalıştırılan araştırma görevlileri lisansüstü eğitimleri tamamlandığında, görece daha güvenceli kadrolara aktarılmayarak işlerine son verilmektedir. Güvencesiz çalışmanın yaygınlaşmasıyla bilimsel çalışmanın en önemli unsuru olan akademik özgürlük ipotek altına alınmakta, özgür düşüncenin olmazsa olmazı olan bireysel özgürlükler yerini piyasa dolayımıyla tanımlanmış tahakküm ilişkilerine bırakılmaktadır. Bu bağlamda madde ile yapılmak istenen düzenlemeye karşı çıkılmakta, 50/d istihdamının lağvedilerek bütün araştırma görevlilerinin 33/a ya göre kadrolu ve güvenceli istihdamını esas alan düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir.

MADDE 18- EK MADDE 39- Madde ile Kurulacak Yükseköğretim Kalite Kuruluna ihdas edilen maddeler düzenlenmektedir. Ek Madde 35’de ifade edilen gerekçeler ile Yükseköğretim Kalite Kurulunun kurulmasına karşı çıkmaktayız.

MADDE 19-Madde ile Fen ve Mühendislik bilimleri alanındaki üniversite öğrencilerin son sınıfta bir yarı dönem özel sektör işletmeleri vb. yerlerde uygulamalı eğitim zorunlu kılınıyor. Bu düzenleme her ne kadar uygulamalı ve yerinden eğitim gibi olumlu kavramlar ile gerekçelendirilse de burada öğrencinin sanayiye ucuz ve geçici iş gücü olarak eklenmek istediği aşikârdır.

MADDE 20- Bu madde ile “eğitim-öğretim süreçlerinin sürekli iyileştirmesine yönelik iç ve dış kalite güvencesi uygulamaları” ibaresi senatoların görevleri arasından çıkarılmaktadır. YÖK’ün yetkilerini her geçen gün daha da artıran, üniversiteler üzerindeki vesayeti derinleştiren AKP iktidarı üniversitenin kendi organlarının görev ve yetkilerini sınırlamaktadır. İçsel denetim mekanizmaları ortadan kaldırılırken dışsal denetim merkezleri kurumsallaştırılmaktadır.

MADDE 23- Bu madde ile sanayi sicil belgesine sahip sanayi işletmelerin elektrik kullanımından kesilen TRT payı kaldırılıyor. TRT gibi taraflı ve tartışmalı olan bir kurumun gelirlerinin yarısını elektrik faturaları üzerinden yapılan kesintiler oluşturmaktadır. Toplam elektrik tüketiminin yarısını da sanayi işletmeleri gerçekleştirmektedir. Bu madde ile TRT’nin gelirlerinde önemli oranda bir azalma olması beklenmelidir. Ancak madde gerekçeleri de incelendiğinde böyle bir durumun ölçülmediği görülmektedir. Toplumun tamamını temsil etmesi beklenen TRT gibi bir kurumun pratikte sadece bir siyasi yaklaşımı temsil etmeye özen gösterdiği ancak toplumun tamamının vergileri ile gelir elde ettiği bilinmektedir. Madde ile mevcutta TRT’ye aktarılan çok büyük miktardaki maddi kaynağın sanayi işletmeleri sahiplerinde kalması düzenlenmektedir. Kısaca bir haksızlık yerine başka bir haksızlık ikame edilmektedir.

MADDE 30/31- Kıyı Bölgelerinin sanayileşmesi düzenleniyor. Kıyı bölgeleri, kıyıları sanayileşmeye, sermayenin kullanımına açılıyor. Kıyı dolgu ve imar planlarının bu amaçla onaylanma yetkisi çevre ve şehircilik bakanlığına veriliyor. Kıyıların talanı zaten önceki yasalarla mümkün hale gelmiş iken, bu düzenlemeyle birlikte bu talan daha da derinleşecek ve tüm yurttaşların, gelecek kuşakların ortak kullanımı olacak kıyıların endüstrileşmesinin önü açılmaktadır. 26 ve 27. Maddedeki düzenlemeler büyük bir yıkıma neden olacağı için, bu maddelerin tasarı metninden kati suretle çıkarılması gerekmektedir.

MADDE 35- Mera vasfı niteliğindeki arazilere sanayi Endüstri, Organize sanayi, teknoloji geliştirme, serbest bölge ya da sanayi sitesi açılması durumunda bu vasfın kaldırılması düzenleniyor. Mera, yaylak ve kışlak alanları kullanıma ve sanayileşme/sermayeye açılıyor. Hayvanların yaşam, üreme- beslenme alanları olan geçimlik hayvancılığın temel alanı olan meraların vasıfları sermayenin kullanımını kolaylaştırmak için yeniden düzenleniyor. Meraların, yaylak ve kışlakların kullanıma açılması tescil yetkisi Bilim sanayi teknoloji bakanlığına veriliyor. Bu bakanlık tarafından herhangi bir alan endüstri bölgesi ilan edilebilir ve bu bölgedeki arazilerin tümü kamulaştırılarak sermayenin/sanayinin/şirketlerin kullanımına açılabilir. Bölge sınırları içindeki yönetici şirket bölgedeki tüm yatırımları, sevk ve idareyi yani bölgenin tümünün sermaye tarafından kullanımını yönetir şeklinde düzenlenmiştir. Meraların talanını derinleştirecek bu düzenlemenin tasarı metninden çıkarılması gerekmektedir.

MADDE 62- Temel bilimler mezunlarının (fizik, biyoloji, kimya bölümü) teknoloji geliştirme bölgelerinde destek kapsamına alınabilmesi için tanımlarda temel bilimler tanımının 4691 sayılı Kanuna eklenmesi amaçlanmaktadır. 15 yıldır iktidarın uygulamaları yüzünden binlerce temel bilim mezununun işsiz kaldığı ülkemizde, temel bilimler mezunlarının göstermelik şekilde istihdam edilmesi büyük bir samimiyetsizliktir.

MADDE 64-69-70 – 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanunda değişiklik yapılarak AB müktesebatına uyumlu hale getirilmektedir. Ülkemizde uygulanan sistemin Avrupa'daki Onaylanmış Kuruluş atama sürecine uygun olmayıp Resmi Gazete sürecinin uygulamadan kaldırılmasıyla sürecin AB Ülkeleriyle uyumlu hale gelmesi ve bürokrasinin azaltılması gerekçe olarak ifade edilmiştir.

MADDE 76- Bölgenin yönetim ve işletilmesi için yeni oluşturulan “Yönetici Şirket” modeline ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır. Düzenlemede; ÇED olumlu kararı veya ÇED gerekli değildir kararı verilen faaliyetler hakkında, başkaca hiçbir işleme gerek kalmaksızın onbeş gün içinde, tüm izin, onay ve ruhsatların verileceği ve yönetici şirket ile yatırımcıların, her türlü ruhsat ve izinlere ilişkin harçlardan muaf olacağı düzenlenmiştir. Ayrıca yatırımcının lehine irtifak hakkının tesis edileceği veya kullanma izni verileceği öngörülmüştür. Yani AKP'nin son 15 yıldır defaatle yerine getirdiği ve özellikle 26. Yasama döneminde, onlarca torba yasa ile yine sermaye kesimleri için teşvikler, muafiyetler ve istisnalar altın tepside sunulmaktadır. Özellikle son iki yılda çıkarılan teşvik yasaları, vergi afları, istisna ve muafiyetlerin sayısı düşünüldüğünde, siyasal iktidarın ekonomik krize doğru giden istikrarsızlığı, bu şekilde çözme çabası içinde olduğu görülmektedir. Ancak yapılan teşviklerin hiçbiri, üretim kapasitesi ve

emek odaklı kapsamlı bir politik ajanda dâhilinde olmadığı için başarıya ulaşma şansına sahip değildir.

MADDE 77- 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanununun Geçici 2 nci maddesi ile “özel endüstri bölgeleri” ile ilgili olarak düzenleme yapılmış, ancak bu düzenlemeye ilişkin uygulama süresi 01/07/2005 tarihi itibarıyla sona ermiştir. Kanundaki Özel EB ile ilgili geçici maddenin kalıcı hale getirilmesi, Özel Endüstri Bölgesi uygulamalarının artması için bu maddede çok büyük teşvik hükümleri eklenerek maddenin yeniden yürürlüğe konulması düzenlenmiştir. Özel EB’ler ile ilgili madde içerisinde düzenlenen teşvikler yetmemiş, Bakanlar Kurulu tarafından ek teşviklerin belirlenebileceği bir hüküm de öngörülmüştür. Önceki birçok kanun tasarı veya teklifinde savunduğumuz gibi; Bakanlar Kurulu’na vergi afları, teşvik, muafiyet veya istisnaların yetkisini vermek Anayasa’ya uygun olmadığı gibi mali disiplin açısından da oldukça yanlış bir tutumdur. Kamu finansmanını sarsan ve toplum için yapılacak hizmetlerle yükümlü iktidarın mali disiplinden ödün vererek kamu kaynaklarını sermaye kesimlerine aktarması, orta ve uzun vadede büyük bir ekonomik krize ve toplumsal geleceğin inşasına dönük büyük bir zarardır.

MADDE 78- Hali hazırda Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilmiş beş adet Endüstri Bölgesi bulunmakta olup uygulama örneği sınırlı olsa da, Kanunun öngördüğü şekliyle işletme müdürlüğünün oluşması ve çalışması konusunda bir takım sıkıntılar yaşandığı gerekçesiyle, Hükümet profesyonel olduğu gerekçe kısmında ifade edilen yeni bir yönetim tarzıyla “Yönetici Şirket” uygulamasına geçmek istemektedir. Ancak burada yönetici şirkete verilen yetkilerle ilgili hususlar çok kapsamlı ve geniş olup özellikle endüstri bölgelerindeki, imar plânı ve parselasyon plânları ve değişiklikleri ile alt yapı ile ilgili etüd, harita, plân ve projeler yönetici şirketçe hazırlanması hususu oldukça sıkıntılıdır. Zira plan yapma yetkisi kamu kurumuna aittir. Mevcut mevzuatta imar planını yapmaya, belediyelerle birlikte bazı kamu kurumları ve en temelde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilidir. Plan yapma yetkisini bir şirkete vermek ve bunu kendi altyapısının giderlerini karşılama şartıyla vermek, kamu ciddiyetine ve ülkeyi yönetme sorumluluğuna denk düşmez. Ayrıca imar planlarında şehircilik ilkeleriyle bağdaşmayacak uygulamalar ortaya çıkabilir.

MADDE 80- Yükseköğretim kurumlarına Kalite Kuruluna İlişkin kadro ihdası yapılmaktadır. Bu kanunun 19. Maddesinin Ek Madde 35 için yapılan değerlendirmemiz, bu madde için de geçerlidir.

